

EFFECTEN VAN WIJZIGINGEN IN HET EU-ZUIVELBELEID

Petra Berkhout en John Helming

Onlangs presenteerde de Europese Commissie voorstellen voor de hervorming van het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Deze voorstellen beschrijven een daling van de interventieprijis voor boter en mager melkpoeder met circa 28% in de jaren 2004-2008. Verder geven de voorstellen aan dat de quota met 3,5% wordt uitgebreid en dat het quotumstelsel tot 2015 blijft bestaan. Vooruitlopend op de discussie in de EU over hervorming van het EU-zuivelbeleid is door het LEI een tweetal beleidsopties doorgerekend voor de Nederlandse Zuivelsector. De twee beleidsopties wijken in beperkte mate van de voorstellen van de Europese Commissie af. Ze komen echter wel grotendeels overeen met twee varianten die de Europese Commissie presenteerde in de in juli uitgekomen Mid Term Review. De eerste variant gaat uit van een vervroeging van Agenda 2000, wat neerkomt op een interventieprijsdaling van 15% voor boter en mager melkpoeder in 2003 en een tweede prijsverlaging met 15% vanaf 2006. Ook het quotum wordt verruimd, voor de EU komt dat neer op een toename van 2,4%, voor Nederland op 1,5%. Beide prijsdalingen worden gecompenseerd met een premie per ton melk van 24,8 euro. De tweede variant omvat de afschaffing van het melkquotum per 2008. Om een productie-explosie te voorkomen daalt de interventieprijis op dat moment met 30% voor zowel boter als mager melkpoeder. De vergoeding die wordt verondersteld voor deze prijsdaling is 49,6 euro per ton en is daarmee gelijk aan de vergoeding onder de eerste variant.

Productie neemt toe

Met behulp van modellen zijn van de beide varianten de gevolgen voor onder andere productie en inkomen op EU- en Nederlands niveau doorgerekend. De resultaten zijn afgezet tegen een basisscenario waarin enkel de in Agenda 2000 overeengekomen afspraken zijn doorgevoerd (prijsdaling van in totaal 15%, uitgevoerd in drie stappen vanaf 2005; quotumverruiming van 1,5% respectievelijk 2,4% voor Nederland en de EU). Ook is gekeken naar de gevolgen voor het EU budget.

De berekeningen maken duidelijk dat de productie in Nederland en de EU onder Agenda 2000 meegroeit met de verhoging van het quotum. Afschaffen van de quoterings leidt op EU-niveau echter niet tot een productie-explosie; de prijsdaling houdt de productie in toom, op EU-niveau is een prijsdaling van 15% daarvoor al voldoende. Onder de optie 'Agenda 2000 vervroegen' groeit de productie al niet volledig mee met de verhoging van het quotum (tabel 1).

Anders ligt dat in Nederland. De productie groeit explosief bij het vervallen van de quoterings. Deze groei gaat overigens ten koste van de varkens- en pluimveehouderij. In de strijd om de grond voor mest leggen deze sectoren het af tegen de melkveehouderij. Het is dan ook de milieuwetgeving die in Nederland de productie aan banden legt. In de bovenstaande berekeningen is voor Nederland namelijk rekening gehouden met de mestwetgeving (MINAS en MAO) maar óók met goedkeuring van de door Nederland aangevraagde derogatie (mogelijkheid om 250 kg N per hectare grasland aan te wenden in plaats van 170 kg N). Indien de derogatie niet wordt gehonoreerd - extra actueel, gegeven de recente uitspraak van het Europese Hof - blijft de productie in Nederland bij afschaffen van het melkquotum op het huidige niveau. De kosten van de mestafzet wegen dan niet op tegen de extra opbrengsten van uitbreiding van de productie. Overigens zullen de extra inkomensmogelijkheden die ontstaan voor de Nederlandse melkveehouderij dankzij afschaffen van het quotum weglekken via onder meer hogere prijzen voor de afzet van dierlijke mest: het verschil in inkomens-effect tussen de twee scenario's is zeer gering.

Uit de tabel komt naar voren dat iedere wijziging in het zuivelbeleid in de richting van directe inkomenssteun met veel extra kosten gepaard gaat, uitgaande van (gedeeltelijke) compensatie van de voorgestelde prijsdalingen. Het recente akkoord waarin de toekomstige financiën van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid aan banden zijn gelegd, beperkt echter de mogelijkheden tot compensatie. Vanuit die optiek lijkt het afschaffen van het quotum weer een stap verder weg.

Tabel 1 Gevolgen voor de melkproductie en het inkomen in de Nederlandse zuivelsector (in %) en het EU-budget voor het zuivelbeleid van enkele varianten van het EU-beleid

	Agenda 2000	Agenda 2000 vervroegen	Afschaffen melkquotum
Productie EU	+2,4	+0,4	+0,4
Productie Nederland	+1,5	+1,5	+31,5
Inkomen Nederlandse melkveehouderij (sectorniveau)	-9	-22	-22
EU-budget zuivelbeleid (mln. euro)	2.544	8.588	8.588

Meer informatie:

Rapport 6.02.03 *Zuivelbeleid zonder melkquotering? Mogelijke gevolgen voor Nederland en de EU*